

Obraz: Szał uniesień

Autor: Władysław Podkowiński

Rok: 1894

Wymiary: wysokość 310 centymetrów, szerokość 275 centymetrów

Technika: olej na płótnie

Zbiory Muzeum Narodowego w Krakowie

<http://culture.pl/pl/dzieło/władysław-podkowinski-szał-uniesien>

Ostrowski. J. K., *Mistrzowie malarstwa polskiego*, wyd. R. Kluszczyński, 1996, s. 181.

Naturalnej wielkości, stojącego dęba, wzburzonego, karego konia, na oklep dosiada rudowłosa, naga kobieta.

Światło z lewej rozjaśnia łeb konia i ciało kobiety.

Za nim stopniowo zanika, zatapiając koński zad w mroku.

Dominują odcienie czerni, brązu i szarości skonstrastowane bielą i żółcią.

Kobieta tuli się do konia obejmując rękoma jego szyję, nogami zaciskając jego boki.

Powieki przymknięte, na ustach igra delikatny uśmiech.

Rozwiane włosy splatają się z końską grzywą.

Oczy konia szeroko otwarte, chrapy rozszerzone.

Z pyska toczy się piana.

Język wysunięty, zęby odsłonięte.

Przednie nogi konia podkurczone.

Obraz jest jednym z najbardziej znaczących dzieł symbolizmu. Wzbudził zarówno ogromne zainteresowanie jak i skandal estetyczno-obyczajowy.

Zachwyty i pełną aprobatę wyraża opis Kazimierza Tetmajera: "Na rozhukanym olbrzymim koniu, na jakiejś apokaliptycznej bestii rzuconej w chaos, w zamęt wichrzących się tumanów chmur i mgławic na wpół leży naga kobieta oplótłszy koniowi kark ramionami, tuląc się doń twarzą, piersią, korpusem, cisnąć mu konwulsyjnie boki nogami." (Kazimierz Tetmajer, "Obraz Podkowińskiego", "Kurier Codzienny", 1894, nr 76).

W obrazie odnajdywano nawiązania do mitu o Europie porwanej przez Zeusa pod postacią byka, postać kobiety zaś porównywano do Amazonki lub Wenus.

Demonicznego rumaka odczytywano także, jako symbol niszczycielskiej siły instynktów i popędów, kobietę zaś jako symbol uległości wobec erotycznej namiętności, silniejszej od woli i racjonalnego myślenia.

Przedstawiona kobieta to być może podobizna Ewy Kotarbińskiej, z którą jak podejrzewano malarza łączył romans. Podejrzenia te sprawiły, że artysta podczas wystawy pociął swe dzieło nożem. Obraz został odnowiony dopiero po jego śmierci.